

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ПЛОДОВО-ОВОЧЕВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УМОВАХ ДИНАМІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

О. М. ЯЦЕНКО

*доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародної торгівлі*

І. Ю. ТІМІНА

*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Досліджено основні тенденції та проблеми міжнародних торговельних відносин плодово-овочевою продукцією в умовах динамізації конкурентного середовища. Здійснено прогноз світового торговельного обороту до 2017 р. по експортних та імпорتنих операціях з визначенням географічної структури. Встановлено фактори розвитку та проблеми овочівництва України. Обґрунтовано напрями нарощування експортного потенціалу галузі овочівництва та механізми його реалізації.

Постановка проблеми. Особливе значення в аграрному секторі більшості країн світу, у тому числі й в Україні, займає галузь овочівництва, яка протягом останнього півстоліття прогресивно та динамічно розвивається на відміну від інших секторів сільського господарства. Це, в першу чергу, зумовлено зростанням світового попиту на плодоовочеву продукцію, як таку, що має високу харчову цінність та лікувальні властивості. Підтвердженням цього є офіційні висновки ФАО, яка стверджує, що глобальне виробництво овочів та фруктів щорічно невідмінно зростає. На функціонування світового ринку овочів впливає ряд факторів, основним з яких виступають загострення глобальної продовольчої безпеки; глобалізація сільського господарства внаслідок пом'якшення торговельних бар'єрів з боку СОТ, посилення ролі і вимог споживача щодо безпеки та якості запропонованої продукції; застосування інноваційних технологій у вирощуванні овочів, що у кінцевому результаті відображається на ефективності виробництва, поглибленні процесу вертикальної інтеграції та партнерських відносин, а також комплементарності розвитку національних галузей.

Позитивні тенденції розвитку сільського господарства, а особливо плодоовочевого сектору, спостерігаються в усіх країнах світу, які мають безпосередній вплив на стан світової економіки. Особливо стрімке зростання виробництва овочевої продукції розпочалося з кінця ХХ ст., що обумовлювалося розширенням земельних площ в Азії, зокрема в Китаї.

Згідно з прогнозами ФАО Україна у найближчому майбутньому може стати однією серед країн-лідерів з виробництва та експорту плодоовочевої продукції, але маючи певні конкурентні переваги в даному секторі, на жаль, її потенціал все ще залишається нереалізованим. Основними бар'єрами, що перешкоджають розвитку плодоовочевого сектору є проблеми в інфраструктурі, фінансуванні та насамперед у недосконалому інституційному середовищі. Ці положення зумовили вибір теми дослідження, її логіку і структуру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних і практичних аспектів функціонування аграрного ринку, зокрема плодоовочевого сектору, розвитку

його інфраструктурних елементів та кон'юнктурних змін світового й вітчизняного ринку овочів знайшли відображення у працях таких вчених, як: В.Г. Андрійчук, О.С. Бондар, П.І. Гайдуцький, Б.В. Губський, Н.Г. Копитець, Б.П. Дмитрук, Ю.С. Коваленко, І.І. Лотоцький, П.М. Макаренко, М.Й. Малік, Н.М. Міщенко, В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблук, О.М. Шпичак, В. Я. Амбросов, В.І.Бойко, В.І. Власов, В.І. Криворучко, В.В. Писаренко, В. П. Рудь та інших. Проте наразі недостатньо вивченими залишаються питання нарощування експортного потенціалу України на світовому ринку овочів.

Мета дослідження – визначення сучасних тенденцій та проблем міжнародної торгівлі плодово-овочевою продукцією в умовах динамізації конкурентного середовища з метою визначення стратегічних перспектив для України. **Об'єктом дослідження** є процес розвитку та трансформації торговельних відносин на світовому плодовоовочевому ринку та визначення проблем інтеграції України у світовий агропродовольчий ринок у відповідному сегменті.

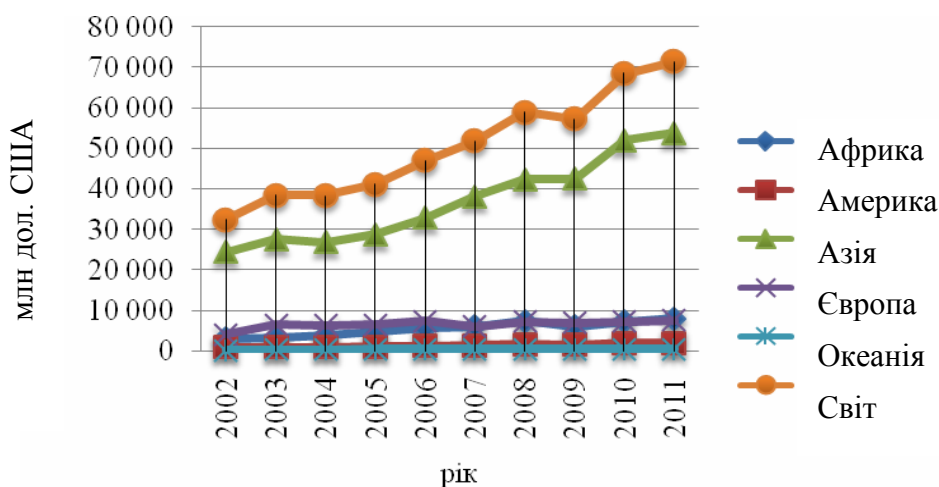
Матеріали дослідження сформовані на основі прогнозування необхідності поступового нарощування експортного потенціалу галузі овочівництва України. Дослідженнями встановлено, що овочівництво за певних умов може розвиватися досить ефективно, особливо враховуючи природно-біологічний та соціально-економічний потенціали держави, тим самим підтримуючи економічну і продовольчу безпеку України.

Виклад основного матеріалу Плодовоовочевий ринок виділяють як організаційно-економічну систему виробництва овочів і фруктів для споживання в свіжому та переробленому вигляді, узгоджуючи при цьому економічні інтереси виробників та споживачів у процесі вільної купівлі-продажу продукції. Розкриваючи основи організації сільськогосподарського ринку, П.Т. Саблук визначає його як цілеспрямовано упорядковану систему ресурсів, установ та методів, завданням якої є створення і підтримування ринкового середовища в стані максимального наближення до чистої конкуренції і здатності генерувати ринкові ціни як ціни попиту та пропозиції [2].

На переконання В.В Писаренка, ринок плодовоовочевої продукції доцільно виділити як самостійний. Підставою для цього є відокремлені масштаби виробництва – значні загальні обсяги виробленої продукції та участь у цьому процесі всіх регіонів країни. Специфіка ринку пов'язана з особливостями плодів та овочів як товарної продукції, що мають певні споживчі властивості. Вони впливають на весь продуктовий ланцюг: шлях реалізації цих продуктів від виробництва овочів, товароруху, комунікації, цінової політики, продажу, після продажного обслуговування клієнтів до кінцевого споживання [1]. Розглядаючи складові елементи сучасної ринкової інфраструктури плодовоовочевого ринку слід виокремити наступні: 1) організаційно-технічні (товарні біржі, аукціони, торгові доми, торгові палати, холдингові компанії, брокерські контори, виставки, ярмарки, пункти прокату й лізингу, транспортні комунікації та засоби оперативного зв'язку, оптові та роздрібні торговельні організації); 2) фінансово-кредитні (банки, фондові та валютні біржі, страхові й інвестиційні компанії); 3) організаційно-дослідницькі (наукові установи, інформаційно-консультативні фірми, аудиторські організації) [3]. Таким чином, можна стверджувати, що ринкова інфраструктура через свої елементи створює правове й економічне підґрунтя для консультування підприємців, захисту інтересів у державних і приватних структурах; забезпечує фінансову підтримку, кредитування, включаючи лізинг, аудит, страхування нових господарських формувань тощо. Вона сприяє матеріально-технічному забезпеченню та реалізації продукції підприємств, регулює рух робочої сили, забезпечує маркетингове, інформаційне й рекламне обслуговування [1].

Ретроспективний аналіз свідчить, що з кінця ХХ -- початку ХХІ ст. у світі спостерігається зростання виробництва овочевої та фруктової продукції, яке було зумовлено розширенням земельних площ в Азії, особливо в Китаї, який позиціонує себе як найбільший у світі виробник фруктів і овочів, при цьому 20 % виробництва припадає на фрукти, і понад 50 % на овочі. Проте зростання виробництва даних культур спостерігається і в інших розвинених регіонах. Валовий обсяг виробництва овочевої

продукції в усіх регіонах світу має позитивну динаміку. Так, з 2002 по 2011 роки, світовий валовий обсяг виробництва зріс більше ніж у 2 рази: Африка – 2,6 рази, Америка – 2,1, Азія – 2,2, Європа – 1,8 та Океанія – 2,9 рази (рис. 1).

Рис. 1. Валовий обсяг виробництва овочевої продукції, млн дол. США

Джерело: побудовано на основі FAOSTAT [5].

Протягом тривалого періоду часу посівні площі під овочевими культурами розширювалися, внаслідок переважно екстенсивного характеру виробництва овочів у більшості країн світу. Так, з 1995 по 2012 рік світові площі під овочевими культурами зросли від 12330 тис. га до 18960 тис. га, або на 54%. Значний приріст, за аналізований період, відбувся в Китаї – понад 2 рази, Мексиці та Єгипті – більше 5, та в цілому у світі – у 1,5 рази (табл. 1).

За останні роки світові сільськогосподарські виробники освоїли інтенсивні технології виробництва овочів, використовують якісне насіння, високоефективні добрива та засоби захисту рослин, що призвело, до збільшення обсягів виробництва, реалізації та споживання якісної овочевої продукції [4, с.165]. Розширення посівних площ та застосування інноваційних технологій виробництва овочів забезпечило зростання урожайності овочів у всіх регіонах світу. За аналізований період відповідний показник зріс у понад два рази.

Таблиця 1

Посівні площі овочевих культур у країнах світу, тис. га

Країна	Рік									2012 р. до 1995 р., %
	1995	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
США	17	10	11,2	11,5	11,5	11,5	11,1	11,1	11	65
Індія	2480	2010	2247	2282	2414	2275	2332	2083	2100	85
Китай	4665	8264	8362	8562	8663	9065	9364	9697	9710	208
Росія	150	104	91	95	94,6	93	94	101	104	69
Мексика	19	75	77	81	91	90	91	94	95	500
Італія	142	144	140	140	140	140	140	140	135	95
Єгипет	22	86	81	76	73	98	131	131	119	541
Туреччина	13	16	13,6	13,5	13,6	13,4	13,2	12,4	12,5	96
Інші	4822	5985	6066	5883	5989	6280	6696	6573	6673	138
Світ	12330	16694	17089	17144	17490	18066	18873	18843	18960	154

Джерело: FAOSTAT [5].

Поряд з цим, за наявності загальної тенденції до збільшення середньої урожайності

овочів у всіх регіонах світу існують значні відмінності в підходах до виділення під них ріллі, що у свою чергу зумовлює значну різницю в обсягах їх виробництва. Як уже зазначалося, світове виробництво овочевих культур за період з 1995 по 2012 рік збільшилося у 1,6 раза. При цьому, починаючи з 2008 р. зростали світові темпи середньорічного приросту посівних площ та урожайності (табл. 2).

Таблиця 2

Світове виробництво овочевих культур, тис. т

Країна	Рік							2012 р. до 1995 р., %
	1995	2005	2008	2009	2010	2011	2012	
США	1020	848	908	893	853	830	850	83
Індія	20190	22124	29146	28006	31724	27557	28000	139
Китай	88969	141854	147877	148885	153824	159383	160892	181
Росія	3615	2451	2221	2236	2080	2419	2534	70
Мексика	148	600	724	725	780	810	900	608
Італія	2611	2424	2200	2100	2000	2100	2000	77
Єгипет	450	650	565	542	575	605	675	150
Туреччина	216	268	261	265	263	256	260	120
Інші	48737	62347	64973	65273	69086	71563	73741	151
Світ	165956	233566	248875	248925	261185	265523	269852	163

Джерело: FAOSTAT [5]

Найбільшим виробником овочів у світі є Китай. В 2011 р. посівні площі під овочевими культурами і валове виробництво склали відповідно 42,8 і 51,6 % від світового обсягу. За цими двома показниками Китай вийшов на перше місце в світі за допомогою інновацій в овочівництво, передусім техніко-технологічних. У той же час в Індії валове виробництво знаходилось на рівні 14%, а посівні площі зайняли 15% (табл. 3).

Про ознаки зростання світових темпів приросту овочів також свідчить показник виробництва на душу населення. Так, у 1990р. у світі вироблялося 88 кг овочів на душу населення, а у 2010 – 138 кг. Найбільше овочів на душу населення виробляється в Китаї – понад 400 кг, Греції – 296, Іспанії – 273, Білорусії – 245 кг [4, с.166-167].

Таблиця 3

Топ-10 країн-виробників овочіву 2012 р., млн дол. США

Рейтинг	Країна	Виробництво, тис. дол. США	Виробництво, млн. т
1	Китай	25627976	160
2	Індія	5276348	28
3	В'єтнам	1469839	7,8
4	Нігерія	1168334	6,2
5	Філіппіни	942205	5
6	М'янма	753764	4
7	Іран	753764	4
8	Корея	621855	3,3
9	Непал	621632	3,3
10	Бразилія	546478	2,9

Джерело: FAOSTAT [5].

Провідними країнами-імпортерами овочевої продукції у 2011 р. стали: Німеччина (з часткою імпорту 13%), Велика Британія – (12), Франція – (12%), Нідерланди – (7), США – (7), Канада – (6), Росія – (6), Бельгія – (5), Японія – (4), ОАЕ – (4), Австралія – (4%). При цьому

країнами-експортерами виявилися: Мексика – (15%), Італія – (14), Нідерланди – (13), США – (9), Ефіопія – (8), Китай – (8), Франція – (6), Іспанія – (6), Ізраїль – (4), Індія – (3%) [5].

Викликає інтерес визначення перспективних тенденцій і кон'юнктурних змін світового ринку овочів по країнах експортерів та імпортерів (табл. 4, табл. 5). Це питання актуалізується для України яка має природно-ресурсний потенціал і розвиток плодово-овочевої галузі якої потенційно може мати експорт орієнтований напрям.

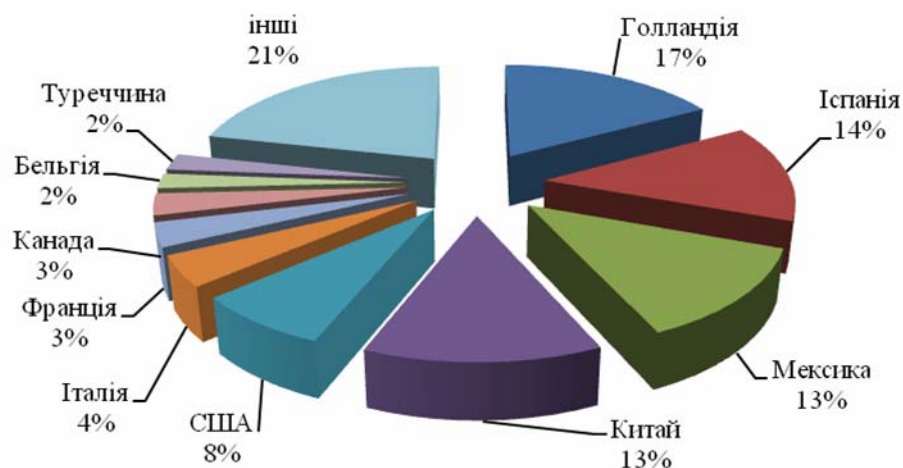
Таблиця 4

Прогноз світового експорту овочів до 2017 р., млн дол. США

Країни	Рік					Прогноз				2017 р. до 2013 р., %
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Світ	29020	34412	35684	33169	35600	37597	38965	40333	41702	17,1
Голландія	4845	5546	5843	5679	6144	6381	6618	6854	7091	15,4
Іспанія	4933	4727	4799	4917	5161	5286	5412	5538	5663	9,7
Мексика	3216	3857	4427	4095	4455	4666	4877	5088	5299	19,0
Китай	1969	3550	3657	2906	3857	4229	4601	4973	5345	38,6
США	2113	2439	2528	2472	2683	2797	2912	3026	3140	17,0
Італія	1159	1459	1394	1313	1501	1569	1636	1704	1772	18,0
Франція	1165	1249	1266	1224	1291	1312	1332	1353	1374	6,4
Канада	791	1002	1022	984	1068	1114	1160	1205	1251	17,1
Бельгія	844	904	807	854	861	862	862	863	864	0,3
Туреччина	613	702	661	630	769	817	866	914	963	25,2
Польща	520	585	623	622	668	693	718	743	769	15,2
Марокко	549	545	692	622	754	815	876	937	998	32,3
Ефіопія	181	260	257	520	505	583	662	740	819	62,2
Індія	593	604	564	467	634	675	716	757	798	25,8
Литва	170	251	349	446	450	500	550	600	651	44,7
Німеччина	385	457	458	434	467	477	488	499	510	9,2
Ізраїль	405	443	446	425	481	502	523	543	564	17,4
Перу	299	360	362	425	442	473	505	536	568	28,5
Єгипет	340	420	387	328	522	592	662	732	802	53,8
Кенія	217	229	220	240	236	238	241	243	245	3,4
Інші	3714	4825	4921	3568	2652	3015	2749	2483	2217	-16,4

Джерело: побудовано на основі власних розрахунків та [5].

Провідні експортери овочів, відповідно до отриманих результатів, демонструють і надалі позитивну тенденцію до збільшення обсягів продажу. Загальний обсяг експорту овочів на світовому ринку в 2017 р. прогнозується на рівні 41702 млн дол. США, що на 17,1% вище ніж у 2013 р. Прогноз часток ринку ТОП-10 експортерів в 2017 р. приведено на рис. 2.

Рис. 2. Прогноз географічної структури експорту ТОП-10 країн у 2017 р., %
Джерело: побудовано на основі даних табл. 4.

За прогнозами світового імпорту овочів на 2014-2017 рр., який наведено в табл. 5, європейський регіон залишатиметься основним імпортером, проте дещо зростає частка Азіатського.

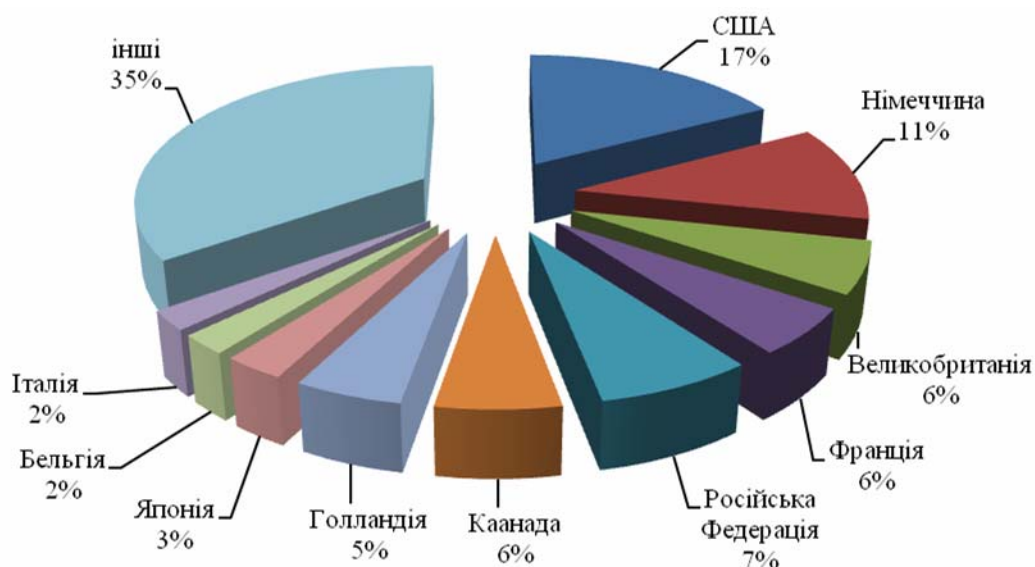
Таблиця 5

Прогноз світового імпорту овочів на 2014-2017 рр., млн дол. США

Країна	Рік					Прогноз				2017 р. до 2013 р., %
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Світ	28903	34557	36017	34835	38172	39930	41687	43445	45202	18,4
США	4355	5470	5962	5995	6883	6723	7074	7426	7778	13,0
Німеччина	4041	4572	4594	4339	4650	4746	4842	4939	5035	8,3
Великобританія	2674	2926	3001	2832	2456	2810	2778	2746	2714	10,5
Франція	2003	2196	2115	2144	2393	2296	2342	2388	2434	1,7
Російська Федерація	1369	1757	2093	2079	2400	2621	2841	3062	3282	36,8
Канада	1752	1976	2122	2012	2303	2314	2412	2510	2608	13,2
Голландія	1307	1484	1806	1752	1860	1958	2056	2154	2252	21,0
Японія	624	860	969	1097	970	1106	1166	1227	1287	32,7
Бельгія	795	833	866	889	927	954	982	1009	1036	11,8
Італія	815	816	837	756	879	916	952	989	1025	16,5
Швеція	460	542	525	540	538	543	548	552	557	3,4
Швейцарія	461	508	516	507	564	556	573	589	605	7,2
Малайзія	355	503	500	480	576	585	623	661	699	21,3
Австрія	439	513	496	472	517	532	546	560	574	11,0
Литва	180	274	356	448	472	529	585	642	698	47,9
Польща	355	468	471	425	524	560	596	631	667	27,2
Інші	6918	8859	8787	8068	9259	10183	10772	11362	11952	29,1

Джерело: побудовано на основі власних розрахунків [5].

Стосовно прогнозованої географічної структури серед основних країн-імпортерів у 2017 р. домінуватиме США та Німеччина (рис. 3).

Рис. 3. Прогноз географічної структури імпорту ТОП-10 країн у 2017 р., %

Джерело: побудовано на основі даних табл. 5.

Галузь овочівництва в Україні протягом останніх років набуває все більшого розвитку. Сприятливі ґрунтово-кліматичні умови та зростання попиту на овочеву продукцію – основні чинники, що впливають на нарощування виробництва плодоовочевої галузі. Україна поряд із Росією, Білоруссю, США та Канадою належить до держав, які в майбутньому можуть стати основними виробниками продовольства у світі, зокрема овочів. Щорічно виробництво овочів в Україні зростає. Така зміна зазначеного показника зумовлює зміну посівних площ. Україна входить до числа провідних виробників овочевої продукції, але її частка у світовому виробництві становить лише 1%. Незважаючи на зростання рівня споживання та попиту на згаданий асортимент продукції, останніми роками простежується незначна тенденція до зростання посівних площ, зайнятих під овочевими культурами (табл. 6).

Таблиця 6

Динаміка показників посівних площ, виробництва та урожайності овочевих культур в Україні протягом 2003-2013 рр.

Показник	Рік							2013 р. до 2003р.,%
	2003	2005	2007	2009	2011	2012	2013	
Посівні площі, тис. га	480	465	451	451	498	494	483	100,62
Виробництво, тис. т	6538	7295	6835	8341	9833	10017	9873	151
Урожайність, ц з 1 га	139	157	152	183	195	199	200	144

Джерело: UKRSTAT[6].

Площі, що знаходилися під овочевими культурами, з 2003 по 2013 рік. майже не збільшилися, проте виробництво плодоовочевої продукції зросло на 51%. Це обґрунтовується і пояснюється сформованістю маркетингової інфраструктури, покращенням міжгалузевих взаємовідносин та цінової політики. Провідними виробниками овочевої продукції в Україні є Херсонська, Харківська, Дніпропетровська, Полтавська, Донецька та Київська області. У 2012 р. тут було зосереджено близько 60% загального виробництва овочів.

Основними овочевими культурами, які вирощують в Україні, є: капуста, морква, цибуля, часник, буряк столовий, огірок, томат і картопля. Серед господарств населення

найбільша частка виробництва припадає на капусту і становить 23%, друге місце посідає томат – 17,2%, на третьому місці – цибуля з часткою виробництва 11,2%. Майже однакові позиції розділяють огірки та морква – 9,3% і 9,4% відповідно, на буряк припадає 10,3%, а на гарбузи 7,7%. Структура виробництва овочів сільськогосподарських підприємств має дещо інші показники. Так, найбільша частка припадає на томати – 39,2%, цибулю – 19,5 та капусту – 15,2%, на моркву – 8%, буряк – 4,6 і огірки – всього 1,4%.

Однією з пріоритетних стратегій сільськогосподарського виробництва є нарощування експортного потенціалу галузі овочівництва, яка за певних умов може розвиватися досить ефективно. Проте нині для реалізації експортного потенціалу овочівництва України існують певні перепони, такі як зношеність основних виробничих фондів; дефіцит фінансових ресурсів; відсутність стандартизації; недостатнє використання маркетингового інструментарію та недоступність або висока вартість консалтингових послуг (рис. 4).

Забезпечити реалізацію експортного потенціалу овочівництва України можна за рахунок інституційно закріпленого експорту орієнтованого вектора розвитку галузі. Основними напрямками активізації експортного потенціалу плодоовочевої продукції України має стати оптимізація первинних і вторинних ресурсів розвитку галузі. Необхідно зазначити, що овочівництво одночасно забезпечує населення високопоживними продуктами харчування та є трудомісткою галуззю, яка створює робочі місця.

Це не лише стимулювання вітчизняної селекції і вирощування елітного насіння та саджанців, що є доволі дорогим підходом, хоча і виправданим, а й підвищення якості сировини та готової продукції, що відповідають світовим стандартам, стимулювання переходу підприємств галузі овочівництва на міжнародні стандарти; розвиток інфраструктури овочівництва і т.п.

Механізм реалізації експортного потенціалу овочівництва України розглядається авторами у контексті діяльності суб'єктів господарювання галузі в межах визначеного зовнішнього і внутрішнього інституційного середовища та визначається як сукупність форм, методів створення, використання і реалізації секторальних національних економічних інтересів напрямом інституційного, організаційно-економічного та соціально-екологічного впливу на реалізацію експортного потенціалу галузі з метою задоволення потреб всіх суб'єктів ринку: держави, суб'єктів ринкової інфраструктури, зарубіжних споживачів, товаровиробників і населення країни походження тов

Висновки. Протягом двох останніх десятиліть відбулося інтенсивне зростання світового виробництва овочів, що передусім пов'язано із збільшення майже на 60% їх виробництва на душу населення, насамперед у країнах що розвиваються. Під овочами знаходиться 1,1% загальносвітових сільськогосподарських площ з основними регіонами-виробниками Європою і Центрально-Східною Азією, з частками 12 % і 18% загального світового виробництва. У результаті інтенсифікації, на країни ЄС та члени ЄАВТ припадає 5% світового виробництва овочів, при цьому тут зосереджено лише 3% загальних глобальних посівних площ. Південно-Східна Європа має найбільшу регіональну частину сільськогосподарських посівних площ під овочі – понад 3%. Проте у зв'язку з відносно невеликим розміром цього субрегіону, він не вважається великим виробником. Прогноз до 2017 р. демонструє, що найбільшими експортерами можуть бути Голландія з ринковою часткою 17%, Іспанія – 14, Мексика – 13, Китай – 13, США – 8%, а найбільшими імпортерами США – 17, Німеччина – 11, Великобританія – 6, Франція – 6, Російська Федерація – 7%.

Складові	Інституційна	1) гармонізація ринкових і державних методів регулювання; 2) імплементація міжнародних стандартів безпеки і якості до галузі; 3) розширення положень законодавства про органічне сільське господар. 4) розробка експортоорієнтованої стратегії розвитку галузі.
	Організаційно-економічна	1) інноваційний тип розвитку (техніко-технологічний) та інформатизація 2) удосконалення і розвиток ринкової й транспортної інфраструктури; 3) стимулювання вертикальних та горизонтальних інтеграційних процесів у галузі (кластери, кооперативи і т.п.); 4) географічна диверсифікація ринків збуту з оптимізацією структури експорту; концентрична диверсифікація виробництва (органічна продукція); 5) маркетингова концепція збуту і розвиток с.-г. логістики
	Соціально-екологічна	1) розширення екологічної мережі земель та екологізація виробництва; 2) використання ресурсозберігаючих технологій; 3) розвиток сільських територій; 4) підвищення кваліфікації та вдосконалення професійної освіти

Рис. 4. Фактори розвитку, проблеми та механізми реалізації експортного потенціалу овочівництва України

Джерело: власні дослідження.

Нарощування експортного потенціалу галузі овочівництва України є однією із пріоритетних стратегій сільськогосподарського виробництва, яка за певних умов може розвиватися досить ефективно. Крім того, в умовах перманентної фінансової кризи аграрного сектору овочівництво виступає тим фактором, який, з одного боку, забезпечує населення високопоживними продуктами харчування, за низькою ціною, а з другого – як трудомістка галузь, яка може стати додатковим резервом робочих місць. Враховуючи природно-біологічний та соціально-економічний потенціали України галузь овочівництва потенційно спроможна підтримувати економічну та продовольчу безпеку держави.

Список літератури

1. Писаренко В.В. Формування ефективної інфраструктури плодоовочевого ринку / В.В. Писаренко // Економіка АПК. – 2010. – №1. – С. 95 - 99
2. Саблук П.Т. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції / Саблук П.Т. – К. : ІАЕ, 2000. – 536 с.
3. Копитець Н.Г. Сутність і значення інфраструктури аграрного ринку / Н.Г. Копитець // Економіка АПК. – 2008. – № 12. – С. 121-122.
4. Логоша Р.В. Світовий ринок овочів та місце на ньому України / Р.В. Логоша // Серія: Економічні науки. – 2012. – №3. – С. 164-169.
5. FAOSTAT. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://faostat.fao.org>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Международная торговля плодоовощной продукцией в условиях динамизации конкурентной среды

О. Н. Яценко

доктор экономических наук, профессор кафедры международной торговли

И. Ю. Тимина

ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Исследованы основные тенденции и проблемы международных торговых отношений плодоовощной продукцией в условиях динамизации конкурентной среды. Осуществлен прогноз мирового торгового оборота до 2017 г. по экспортным и импортным операциям с определением географической структуры. Установлены факторы развития и проблемы овощеводства Украины. Обоснованы направления наращивания экспортного потенциала отрасли овощеводства и механизмы его реализации.

INTERNATIONAL TRADE OF VEGETABLE PRODUCTS IN THE CONDITIONS OF THE DYNAMIZATION COMPETITIVE ENVIRONMENT

O. M. Yatsenko

Doctor of Economics, Professor of International Trade Department

I. Y. Timina

Kyiv national economic university named after Vadym Hetman

In article investigated the main trends and problems of international trade relations of vegetables in terms of dynamization the competitive environment. Implemented forecast of world trade turnover by 2017 in terms of export and import. Established factors and problems of vegetable growing in Ukraine. Proved direction of growth export potential of vegetable growing and mechanisms for its implementation.